

Hans Kroll

Reichkammer-Bürger von Berlin. Hingerichtet daselbst 1540. Montag nach Palmsonn.

„Nicht um mich legethacht, das man mir nahm.“

„Was Recht das man mir verenthaltten stellt ich.“

Stich v. A. von Schwan. 1740.

Tasnádi István
KÖZELLENSÉG
(KOHLSHAAS)

Zenés uszítás Heinrich von Kleist elbeszélése nyomán.

SZEREPLŐK

Kohlhaas Mihály
Kanca
Csődör
Lisbeth
Luther Márton, Herse
János Frigyes fejedelem, Várnagy
Vencel, Nagelschmidt, Antónia nővér
Kallheim, Ügyvéd, Sintér, Szomszéd
Siegfried, Kunz, Apáca I., Csikós I.
Günther, Hinz, Apáca II., Csikós II.

"Az állat, mellyel a következőkben foglalkozni fogunk, egyike a leghasznosabb háziállatoknak. Eltekintve testének anyagától, melyet az ember sokféleképpen szintén a hasznára fordíthat, ez az állat különösen életében nyújt az embernek hasznos és kellemes szolgálataival olyan segítséget, a melyet egyetlen más állat sem." (Lótenyésztő kézikönyv, 1889)

1. JELENET

Drezdai sintértelep. Egy láda, egy hatalmas fémtepsi és a plafonról láncon kampó. A ládán két ló ül. Koszlott, fejlógatós gebék. Minket néznek. Bánatos nagy szemükben bágyadt érdeklődés. A Csődörön necctrikó, zokni és hosszú alsónadrág, a Kancán szakadt harisnya és kombiné. Csönd. A Csődör elénk áll.

CSÖDÖR

Mi csak tévedésből vagyunk itt... átmenetileg... ez egy átmeneti helyzet... félreértés, ami tisztázódni fog... (Kancához) ugye?! (csönd) Köszönjük szépen! (visszaül, csönd) Mi nem panaszkodunk... Miért, okunk? (csönd) Engem az emberi nem feltétlen tiszteletére neveltek! Tisztelem is az embert, persze... pedig... (csönd) Nem, nem vagyunk rabszolgák! A feltétlen engedelmesség még nem zárja ki az önérzetet! Igen! A külső kényszer, az... az belső szabadság! Úgy értem, attól. Amikor kívül ütnek, én belül erősödök! Igen! Én büszke állat vagyok, aki nem tűr meg bárkit a hátán, aki nem iszik zavaros vizet...

KANCA

Fejezd már be!

CSÖDÖR

Nem iszik...

KANCA

Kit érdekel, hogy innád vagy nem innád, ha nincs mit?!

CSÓDÖR

Nem iszik...

KANCA

Fejezd már be! Nem hallod?! Fejezd már...

A Kanca köhögő rohamot kap.

CSÓDÖR

(nekünk) Semmi baj! Nem fertőz! Kutya baja! (lapogatja a Kanca hátát) Csak félrenyeltél valamit!

KANCA

Hülyeség! (abbahagyja a tomboló köhögést) Tessék, a szőröm megfakult, a sörényem csomókban hullik, a bordáim kiállnak...

CSÓDÖR

Nagyon is jól nézel ki... (felénk fordul) ugye?!

KANCA

És miért végezzük így?!

CSÓDÖR

(csitítaná, halkán) Nagyon kérlek...

KANCA

Elvek, elvek! (Mert egyeseknek elveik voltak!)

CSÓDÖR

(felcsattan) Ő miattunk áldozott fel mindent!

KANCA

Két korcs kutyaért is végigcsinálta volna!

CSÓDÖR

Nem tehetett mást!

KANCA

Talán kényszerítette valaki?

CSÓDÖR

(nekünk) Ő volt a legderekabb ember, akit valaha ismertem!

KANCA

(a Csődörnek) Gőgös ember volt!

CSŐDÖR

Nagytudású...

KANCA

Ostoba!

CSŐDÖR

Kifejezetten eszes...

KANCA

Nyomorult!

CSŐDÖR

Éltrevaló...

KANCA

Szerencsétlen balek!

CSŐDÖR

Hős volt!

KANCA

Balek volt!

CSŐDÖR

Hős volt!

KANCA

(üvölt) Balek, balek, balek! (csönd) Lecsókolbász leszek, nem érted?!

CSŐDÖR

(bizonytalanul) Rémeket látsz...

KANCA

Bizony, bizony, te is fel leszel dolgozva, öregem! Persze te öntudatos kolbász leszel... elves leves... tartás mártás!

CSŐDÖR

Hagyd már abba!

KANCA

És ki a te hóhérod?

CSŐDÖR

(befogja a fülét) Nem... nem igaz!

KANCA

(üvölt) Kohlhaas Mihály!

A Kanca ásít, ledől a vackára, a fal felé fordulva tüntetőleg szuszog. A Csődör egy ideig nézi, aztán felénk fordul.

CSŐDÖR

Kohlhaas Mihály... ő volt a mi gazdánk. Pontosabban a tenyésztőnk. A tenyésztő több mint gazda...

KANCA

Muszáj üvölni?!

CSŐDÖR

(halkabban) Erre a rendkívüli férfiúra harminc éves koráig mindenki úgy nézhetett, mint a jó állampolgár mintaképére. Gazdasága volt egy faluban, ami azóta is az ő nevét viseli. Szépen és jól éledgelt mesterségéből, a lókereskedésből. A kis... kis... (keresi a szót) Na nézd már! (a Kancához fordul) Te, hogy mondják a kiscsikót embernél?

KANCA

Gyerek.

CSŐDÖR

Gyerek! A gyerekeket, akikkel embertársa megajándékozta, az új vallás szellemében nevelte szorgalomra és tisztességre. Egy sem akadt szomszédai között, aki nem élvezte volna jótékonyágát és igazságszeretetét...

KANCA

(felpattan) Te voltál Kohlhaasenbrück legszebb csődöre, az egyetlen tenyészmén egész Brandenburgban! Erről beszélj, erről! (kinyitja a ládát, csillogó lakkcipőt és frakkot vesz ki belőle, a Csődörhöz vágja) Azt mondták, olyan vagy, mint a szárnyas Pegazus, mint a táltozós unikornis, mint... mint...

CSŐDÖR

Mint egy vattába csomagolt ébenfa csikó!

KANCA

Igen!

CSŐDÖR

(nekünk) Naná, hisz Kohlhaas Mihály volt az én tenyésztőm! Úgy is mondhatnám: a teremtményem.

Ő választotta ki a csődört és azt a sárló kancát, akiknek nászából létrejöhettem, ő határozta meg a fogantatás időpontját, ő vezette be édesanyámba apám hímvesszejét, majd ő segített a világra mellső lábamnál fogva egy nem túl gyengéd, ám jótékony mozdulattal.

Ezalatt a Csődör felveszi a frakkot és a lakkcipőt, a Kanca pedig belebújik egy fekete estélyibe. Végigmérik egymást.

CSŐDÖR

Szép lovak voltunk.

KANCA

A legszebbek! (egy mészdarabbal két párhuzamos vonalat húz a földre) Ez a lipcsei út.

CSŐDÖR

(két farönköt tesz egymástól másfél méterre, támlájukra ráfektet egy seprűt) Kohlhaas Mihály abrakján nőttünk fel, az ő mezein tanultuk a vágót, s az ő keze által nyertük bőrünkre azt a fájdalmas billogot, amit azóta is büszkén viselünk.

KANCA

Te büszkén.

CSŐDÖR

Én büszkén.

KANCA

Ez az az út, ami Kohlhaasenbrückből Lipcsébe vezet.

CSŐDÖR

Úgy másfél éve...

KANCA

Húsz hónapja.

CSŐDÖR

Tucatnyi testvérünkkel...

KANCA

Tizenöt.

CSŐDÖR

Tizenöt testvérünkkel külső országba kocogtunk, mikor egyszer csak...

KANCA

A Lipcse felé vezető úton, Brandenburg és Szászország határán, már szász oldalon... (csönd, a Csődörhöz) Most mi van?! (csönd)

CSÓDÖR

Egy pompás lovagvárhoz értünk.

A lovak a háttérben álló ládához lépnek.

CSÓDÖR

A világnak mindörökké áldania kellett volna Kohlhaas Mihály emlékezetét, ha egy napon...

KANCA

Meg nem hülyül.

CSÓDÖR

Az egyik erénye el nem hatalmasodik fölötte.

FOLYTATÁS

<http://mek.oszk.hu/02900/02947/02947.htm>

*

**Közellenség
színmű**

A NAGYVÁRADI ÁLLAMI SZÍNHÁZ - SZIGLIGETI TÁRSULAT előadása

Szerző: Tasnádi István

Rendező: Tasnádi Csaba

Ismertető:

Urbán Balázs színikritikus fogalmazta meg az alábbiakat a Közellenség Katona József

színházbeli bemutatója kapcsán:

"A darab Kleist Kohlhaas Mihályát írja újra, főszerepben a két elorzott lóval, amelyek a sintértelepen élnek újra a nagy drámát. A Közellenség hangsúlyozottan előadásszövegnek készült, sőt, végső formáját is a megvalósult előadásban nyerte el.

Tasnádi István színműveinek az kölcsönöz ritka eredetiséget, hogy mintegy átmenetet képeznek a drámai színmű és színpadi játék között. Kinyomtatva ugyan csak a véglegesnek tűnő szöveg áll az olvasó előtt, ám sajátos belső dinamikát épp az ad nekik, hogy minden másképp is lehetne, hogy a szereplők játéka és szövege különös ellentétben áll egymással, hogy igen sok a ráértékes, beleértékes szerkezet e művekben, hogy nem az történik igazán, ami valóban bemutatattik. Innen a sokféle értelmezési lehetőség, amit felfokoz az, hogy e darabok magukban is rájátszások, allúziók, posztmodern 'szövegelméletek'.

Csaknem negyedszázaddal Sütő András kortárs klasszikusként számon tartott Egy lócsiszár virágvasárnapja című drámájának bemutatója után egy másik magyar író, Tasnádi István írt színpadi művet a Kohlhaas Mihály című elbeszélésből. Csábító az összehasonlítás lehetősége: a feltételezhető alkotói szándékok összevetése, a cselekménybonyolítás, a narrációs perspektíva, a kibontakozó világkép különbözőzéseinek elemzése sokat elmondhatna nem csupán Sütő és Tasnádi, hanem a két korszak alkotói törekvéseinek és módszereinek különbségéről."

Bemutató időpontja: 2011. május 7., Nagyvárad Állami Színház - Szigligeti Társulat

*

Közellenség

A KAMRA előadása

zenés uszítás Heinrich von Kleist elbeszélése nyomán

Író: Tasnádi István

Rendező: Schilling Árpád

Színész:

Kohlhaas Mihály - Stohl András

Kanca - Szirtes Ági

Csődör - Fekete Ernő

Apáca -

Lisbeth -

Luther Márton - Lukáts Andor

Herse - Lukáts Andor

János Frigyes fejedelem - Terhes Sándor
Várnagy - Terhes Sándor
Vencel - Szabó Győző
Nagelschmidt - Szabó Győző
Kallheim - Rajkai Zoltán
Ügyvéd - Rajkai Zoltán
Sintér - Rajkai Zoltán
Jünger - Rajkai Zoltán
Siegfried - Rába Roland
Kunz - Rába Roland
Apáca - Rába Roland
Csikós I. - Rába Roland
Günther - Kocsis Gergely
Hinz - Kocsis Gergely
Apáca - Kocsis Gergely
Csikós II. - Kocsis Gergely

Díszlet: Bartos András
Jelmez: Varga Klára
Zene: Kiss Erzsi, Monori András
Mozgás: Magyar Éva

Ismertető:

Anno Christi 1540., virágvasárnapra virradó hétfőn Hans Kohlhase, a Spree-parti Cölln polgára, cinkostársaival, Georg Nagelschmidtrel és egy sekrestyével együtt Berlin előtt kerékbe töretett. Miként jutott ily siralmas végre, azt kell röviden jelentenem. Ez a Hans Kohlhase nagyrabecsült polgára volt Cöllnnek, és kereskedő volt, főként pedig barmokkal kereskedett. És midőn egy ízben szép lovakat vezetett Szászországba, hogy eladná őket, és egy nemesember feltartóztatta, mondván, hogy alighanem lopta őket, akkor ő azt ajánlotta, hogy vigyék bíróság elé a lovakat a nemesember költségére, majd ő felhoz bizonyítékot elegendőt, hogy a lovakat tisztességesen vásárolta?

Így kezdődik az a régi krónika, amelynek alapján Heinrich von Kleist megírta Kohlhaas Mihály című elbeszélését. Az igazságáért mindent - vagyonát, családját, s végül még az életét is - feláldozó lócsiszár történetét Kleist nyomán többször is feldolgozták. Számos színpadi változata közül Magyarországon a legismertebb és legtöbbet játszott Sütő András: Egy lócsiszár virágvasárnapja című darabja. Tasnádi Istvánnak Schilling Árpád Kamra-beli rendezéséhez készült új műve, a Közellenség is Kohlhaas Mihályról szól, de szokatlan feldolgozásban: a történetet az a két ló meséli el, "akik" miatt az egész háborúság kitört.

Bemutató időpontja: 1999. május 8., Kamra

*

Tasnádi István
Született: 1970.

FILM:

Tasnádi István: Finito (Magyar zombi) (szín., magyar színházi felv.) (TV-film) író
100 év - Játék a színház (TV-műsor) szereplő
Világjobbítók (szín., magyar tévéf., 2011) (TV-film) forgatókönyvíró
Hajónapló (szín., magyar filmsor., 2009) (TV-film) író
Made in Hungaria (szín., magyar zenés vígj., 2009) forgatókönyvíró Vetítik: DÓZSA
MOZICENTRUM (2400 Dunaújváros, Dózsa György tér 1. , tel: 25/411-721, 409-809)
Csütörtök (Július 14.) 17:00
Péntek (Július 15.) 17:00
Szombat (Július 16.) 17:00
Vasárnap (Július 17.) 17:00
Hétfő (Július 18.) 17:00
Kedd (Július 19.) 17:00
Szerda (Július 20.) 17:00

SAVARIA MOZI (9700 Szombathely, Mártírok tere 1. , tel: 94/312-280) Kedd (Augusztus 23.)
22:00

TISZA MOZI (5000 Szolnok, Templom u. 4. , tel: 56-424-910) Szombat (Július 16.) 15:00
Vasárnap (Július 17.) 16:00

Nézd meg most!

Made in Hungaria DVD és Blu-ray

Hazámhazám (szín., magyar színházi felv., 2007) író Hazámhazám DVD

Közellenség (szín., magyar színházi közv., 2002) (TV-film) adaptáció

Citromfej (szín., magyar filmszat., 2000) író

Nexxt (szín., magyar játékf., 2000) forgatókönyvíró

Delikát (TV-film) dramaturg

SZÍNHÁZ:

Amadeus dramaturg

bemutató: 2006. december 16. Móricz Zsigmond Színház

Arad, éjjel színész

bemutató: 2002. december 19. Millenáris

Aranycsapat szerző

bemutató: 2006. május 20. József Attila Színház

Aranycsapat szerző

bemutató: 2010. február 19. Szegedi Nemzeti Színház

Aranycsapat szerző

bemutató: 2010. november 20. Móricz Zsigmond Színház

Aranycsapat szerző

bemutató: Veszprémi Pannon Várszínház

Bábelna író

bemutató: Centrál Színház

Bábelna író

bemutató: Bárka Színház

A balkáni kobra átdolgozta

bemutató: Kecskeméti Katona József Színház

Berlin Blues színpadra alkalmazta

bemutató: 2007. október 12. Budapesti Kamaraszínház - Ericsson Stúdió

Bolond mese író

bemutató: 2010. október 9. Ciróka Bábszínház

A cigányprímás dramaturg

bemutató: 2002. március 22. Kecskeméti Katona József Színház

A Cirkuszhercegnő dramaturg

bemutató: 2004. október 8. Kecskeméti Katona József Színház

Csárdáskirálynő dramaturg

bemutató: 2007. március 31. Móricz Zsigmond Színház

Cyber Cyrano író

bemutató: 2010. november 5. Kolibri Pince

Démonológia fordító

bemutató: 2007. május 13. Centrál Színház

Eastwicki boszorkányok dramaturg

bemutató: 2005. október 8. Móricz Zsigmond Színház

Eastwicki boszorkányok színpadra alkalmazta

bemutató: 2011. február 19. Szabadkai Népszínház Magyar Társulata

ÉnTeŐMiTiŐk író

bemutató: Rómer Ház

A fajok eredete munkatárs

bemutató: Sirály TORNATEREM, NAGYHARSÁNY - Nagyharsány

augusztus 4. (csütörtök) 16:00

Farkas és Piroska író

bemutató: 2007. május 5. Ciróka Bábszínház

Fédra Fitness rendező, író

bemutató: 2009. január 17. KoMa Társulat

Finito író

bemutató: 2007. január 6. Örkény István Színház

Finito szerző

bemutató: 2010. november 19. STÚDIÓ Színház - Művészeti Egyetem

Finito (A magyar zombi) író

bemutató: 2007. május 18. Kecskeméti Katona József Színház

Finito, avagy a Magyar Zombi író

bemutató: 2007. május 12. Móricz Zsigmond Színház

Finito (Magyar zombi) szerző

bemutató: 2011. február 25. Csíki Játékszín

Hamlet helyett színpadra alkalmazta

bemutató: József Attila Színház

A három testőr színpadra alkalmazta

bemutató: Vígszínház

Hazámhazám író

bemutató: 2002. október 23. Krétakör Színház

Jom & Terry variációk szöveg

bemutató: 2010. február 25. Természetes Vészek Kollektíva

Kabaré fordító

bemutató: 2009. december 5. Móricz Zsigmond Színház

Kihagyhatatlan író

bemutató: 2010. június 18. Örkény István Színház

Kokainfutár író

bemutató: 1996. december 12. Csiky Gergely Színház

Kokainfutár író

bemutató: 2003. december 8. Színház- és Filmművészeti Egyetem (Ódry Színpad)

A kokainfutár író

bemutató: Bécsy Tamás Kamaraterem (Szivárvány Gyermekeház)

Közellenség író

bemutató: 1999. május 8. Kamra

Közellenség szerző

bemutató: 2011. május 7. Nagyvárad Állami Színház - Szigligeti Társulat

Kupidó rendező, író

bemutató: 2009. december 16. Orlai Produkciós Iroda

Kurátorok rendező, író

bemutató: TÁP Színház

M, vagy mégsem dramaturg

bemutató: 2004. október 25. Móricz Zsigmond Színház

Made in Hungária szerző

bemutató: 2001. szeptember 29. József Attila Színház

Made in Hungária szerző

bemutató: 2002. december 21. Móricz Zsigmond Színház

Made in Hungária író

bemutató: Magyarrock Dalszínház Színházi Egyesület

Made in Hungária szerző

bemutató: Roxínház

Magyar a Holdon író

bemutató: 2007. december 18. Jászai Mari Színház, Népház

Magyar Staféta író

bemutató: Trafó

Magyar zombi író

bemutató: Escargo Hajója Színházi és Művészeti Nevelési Szövetkezet

A magyar zombi író

bemutató: 2006. február 26. Hevesi Sándor Színház

Malacbefőtt író

bemutató: 2003. szeptember 26. Szatmárnémeti Északi Színház - Harag György Társulat

Malacbefőtt rendező, író

bemutató: 2009. november 27. Szatmárnémeti Északi Színház - Harag György Társulat

Megszállottak írói konzultáns

bemutató: 2001. május 1. Krétakör Színház

Mezítláb a parkban dramaturg

bemutató: 2003. december 5. Jászai Mari Színház, Népház

Mezítláb a parkban dramaturg

bemutató: Soproni Petőfi Színház

Móricz 2009 - Annuska író

bemutató: 2009. október 17. Móricz Zsigmond Színház

My Fair Lady dramaturg

bemutató: 2008. május 10. Móricz Zsigmond Színház

Nebántsvirág színpadra alkalmazta

bemutató: 2003. március 29. József Attila Színház

Nebántsvirág átdolgozta

bemutató: 2005. szeptember 30. Kecskeméti Katona József Színház

NEXXT író

bemutató: 2000. október 23. Krétakör Színház

Nézőművészeti Főiskola író

bemutató: 2003. május 11. Jászai Mari Színház, Népház

Othello Gyulaházán író

bemutató: 2008. március 8. József Attila Színház

Othello Gyulaházán szerző

bemutató: 2010. február 13. Móricz Zsigmond Színház

Othello Gyulaházán szerző

bemutató: 2010. március 12. Hevesi Sándor Színház

Óz, a nagy varázsló színpadra alkalmazta

bemutató: 2002. február 23. Móricz Zsigmond Színház

Paravarieté író

bemutató: 2005. április 13. Csiky Gergely Színház

Paravarieté író

bemutató: Bridge-hallgatói és oktatói klub

Paravarieté író

bemutató: 2008. június 26. Yorick Stúdió

Paravarieté - avagy 1017 egymást kioltó drámai mozzanat rendező

bemutató: 2010. december 30. Szikra cool*tour*house

Passió dramaturg

bemutató: 2010. március 27. Móricz Zsigmond Színház

Phaidra író

bemutató: 2005. szeptember 15. Krétakör Színház

Rovarok író

bemutató: 2006. február 4. Móricz Zsigmond Színház

Rozi az égen szerző

bemutató: 2010. január 15. Budapest Bábszínház

Staféta szöveg

bemutató: Művészetek és Irodalom Háza - Pécs

A szív bűnei fordító

bemutató: 2010. november 12. Új Színház

Titanic vízirevű író, közreműködő

bemutató: 1998. április 17. Bárka Színház

Titanic vízirevű író

bemutató: Nemzeti Színház

Tótféri színész

bemutató: 2000. március 19. Bárka Színház

Tranzit író

bemutató: 2008. február 29. Hevesi Sándor Színház

Tranzit író

bemutató: 2009. október 1. Szputnyik Hajózási Társaság - Modern Színház- és

Viselkedéskutató Intézet-Labor

Vanek úr Afrikában átdolgozta

bemutató: 2006. január 7. József Attila Színház

Világjobbítók író

bemutató: 2000. február 11. Csiky Gergely Színház

A vöröslámpás ház író

bemutató: 2005. november 5. Győri Nemzeti Színház

39 lépcső dramaturg

bemutató: 2009. március 14. Madách Színház

Drámaíró, költő, színikritikus.

Művei:

Bábelna (Szkéné Színház 1997)

Titanic vízirevű (Bárka 1998)

Közellenség (Katona József színház, Kamra 1999)

Világjobbító (Kaposvári Csiky Gergely Színház 2000)

NEXXT (Krétakör Színház 2000)

Díjak:

Mozgó Világ költészeti nívódíja - 1992

Az év színikritikusa - 1995

Szép Ernő díj - 1997

A Magyar Dráma napja alkalmából kiírt drámaíróverseny szakmai és közönség díja - 1997

Örkény István ösztöndíj - 1998

Legjobb új magyar dráma (Közellenség, Színikritikusok díja) - 1999

Vidor Fesztivál: Smeraldina díj - Szerzői díj